

Umyt uçgunlary

Category: Edebi tankyt, Goşgular, Kitapcy, Sözler

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Umyt uçgunlary

UMYT UÇGUNLARY

Gowy kämil zatdan göwnüň suw içse, aýrylasyň gelenok. Goşgularyny gaýtalap-gaýtalap okadygym Aknur Rozyýewa, Nurgözel Akmyradowa, Maýa Halykowa dagylaryň her haýsynyň öz ýüzi bar. Şygryýetde öz ýüzüňi görkezip bilmek, bu örän belent zehini talap edýär.

Beýle diýsem, ol ýaş zehinler çeperçiligiň çür depesine çykypdyr diýdigim däl-de, şolara geljekde bu ugurda bil baglap boljak, olaryň uly geljegi bar diýdigim, ýagny, olary hemme taraplaýyn ikelläp goldamaly, kömek etmeli diýdigimdir. Ýaş nahala hemişe idi-yssywat edilende, bol miwe berýär.

Sözümüzizi Aknur Rozyýewanyň "Obam", "Owadan säherler, nurana daňlar" hem "Şa güller" atly atly goşgusyndan başlalyň. Öz dogduk obasyny wasp eden şahyrlar ozalam kän, ýöne Aknuryň obasy "...Gudratlaň mekany Astanababa" ekeni... Goşgulaň dokuzy düzüw, süňňi sagat, içki sazlaşygy sünnäli, çeperçilik äheňi belent:

Sadalyk bar, keramat bar kalbyňda,
Ynsanlaň mähire eýlenen ýaly.
Çyn mertlikden dowamat bar süňnünde,
Göýä bakylyga eygeren ýaly.

Dogduk mekanyňy gudrata öwürmegiň özi-de bir belentlikdir!
Ýa-da:

Özge ýerde giň jahana sygmadyk,
Ýürek seň goýnuňda tapýandyr karar...

Aknuryň beýleki iki goşgusy bolsa, içki duýgusy güýçli goşgulardyr. Olaryň birinde erkana, eziz Diýarymyzyň asuda,

tämiz säheri taryp edilse, beýlekisinde bägülleriň tebigatyna
şahyr gözi bilen syn berilýär, şahyr ýüregi bilen gülleriň
gözelligi syzylýar

Garaňky şalyny ýygnap ýör gije,
Seret, oýanypdyr nur lybas dünýä.
...Durmuş sallançagnyň bagyny çekip,
Säheriň yşkyndan Gün dogup gelýä!

Biziň günde görüp ýören säherimize şygryýetiň nuruny saçyp,
ony şeýle bezemek, şahyr ýüreginiň sünnäli nagşydyr. Ýa-da:

Söýgiň wysaly deý ýaşap ýörendir,
Belkem, şol aşyklar öwrülip güle.
Bildimikä gülleň pynhan syrlaryn,
Baksaňyzlaň, perwaz urýan bilbile!

Dünýä ýaly giň sähramyzyň sadaja gülllerini şeýle keramata
öwürmek bu täze, şahyrana pikirden nyşandyr.

Indi üçüň biri Nurgözel Akmyradowanyň şygrylaryna seredip
geçeliň. Nurgözel meniň çak edişime görä, şygryýetde täze at
däl, ol eýýäm okyjylara özüni tanadan zehin. Onuň metbugatda
her bir çykyşy beýlekisinden aýdyň tapawutly, ol gitdigiče
kämilleşýär. "Şahyr", "Yşka ynan!", "Damjalar" we "Ýaşayyş"
goşgularynda awtor durmuşa pelsepeçiniň gözi bilen garaýar.
Goşgularyň çeperçiligi nepis, sözüň göçme manyda ulanylyş täri
bolsa, diýseň ýerine düşüpdür. Ol "Şahyr" goşgusynda şahyry
sarsmaz, belent daglara deňäp:

Çyn şahyrlar üýtgemeyär aslynda,
Diňe üýtgeýändir akyly darlar.
...Buz bugarar, garlar erär üstünde,
Emma sarsman durar ol belent daglar –

– diýip, ýazmak bilen olaryň merdemsiz ýüreginiň waspyny
ýetirýär. Nurgözel "Yşka ynan!" goşgusynda ykbala ýüzlenip:

Bimany ömre iberme,
Gülleýän ykbala ýolla! –

– diýip, her bir ynsanyň ýaşan ömrüniň bimany bolmazlygyny tekrarlaýar. Nurgözeliň şu ýokardaky ady agzalan goşgusynyň pelsepeli dowamy bolup, "Ýaşaýyş" atly şygry hem belent ýaňlanýar:

Ýerde ömür synar öýtdi,
Asmanda ýyldyz süýnende,
Emma haýran galdy pelek,
Çagajyk dünýä inende.

Ine, bu Ýer ýüzündäki ýaşaýşyň şahyrana pelsepe bilen beýan edilişiniň özboluşly nusgasy. Ýaş şahyryň "Damjalar" şygry hem näzik duýgulara ýugrulan ýüregiň altyn damja ýaly dury owazlarydyr.

Maýa Halykowanyň "Sen erärsiň", "Ýüzük" goşgulary ynsan duýgularynyň iň ezizi bolan yşk-söýgä bagyşlanypdyr. Ynsan söýgüsi barada söz açmadyk şahyr ýok. Emma Maýanyň ol barada öz garaýşy, öz sözleri bar. Ol "Sen erärsiň" goşgusynda:

Yşkyň daragyny sessiz kakdym men,
Söýgi halysyny dokap bilmedim.
Täsin nazar bilen maň bakdyň sen,
Syryňy gözünden okap bilmedim –

– diýip, çekinjeňlik bilen başlanan yşky goşgusynyň ahyrynda uly ynam bildirip:

Sen entek üşäber, gagşaber, ýazda,
Erärsiň gül-gülälekdeň közünde... –

– diýip, ynsan umydyny söýgi wysalyňa baglaýar. Şeýlelikde, şahyr öz ýüreginde gopýan harasady çeper duýgular bilen ösdürip, söýginiň öçmeýän oduny gülälekdeň közünde görýär. Şygryň mydama umytly türkmeni maýyl edişi güýji hem şonda. Maýanyň ikinji goşgusy "Ýüzük" diýlip atlandyrylypdyr. Şahyr ol goşgusynda sülük ýaly barmagyndaky ýüzügiň göwher gaşyny aşyk ýigidiň görejine deňäp şeýle çeper, täsin setirleri döredipdir.

Kim ol?

Haýsy ýigit?

Uzakmy – ýakyn?

Seredýän,

Seredýän tanajak bolup,

Owadan ýanyp dur göwherden gaşy,

Ýüregime yşgyň şuglasyn salyp.

Umuman, bu üç ýaş şahyryň kalbynda tebigy zehin joş urýar. Ony bolsa birsyhly ösdürmeli, aýamaly, sylamaly!

Sary DURDYÝEW,

Mary şäheri.

edebiyatwesungat_2005

Edebi tankyt